

Marocko fortsätter ockupationen av Västsahara, i strid med FN

av Stephen Zunes

Marocko fortsätter att trotsa FN, Internationella domstolen, och en stor del av det internationella samfundet med sin fortsatta ockupation av Västsahara. Stephen Zunes pekar i denna artikel på USAs tvetydiga position vad gäller konflikten genom att uttalat stödja MINURSOs arbete och den FN-ledda processen för att åstadkomma en fredlig, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning på konflikten i Västsahara samtidigt som USA fullt ut fortsätter stödja den autokratiska regimen.

Medan Marocko fortsätter att trotsa FN, Internationella domstolen, och en stor del av det internationella samfundet med sin fortsatta ockupation av Västsahara, fortsätter USA stödja den autokratiska regimen.

Marocko har illegalt okuperat den tidigare spanska kolonin i mer än 40 år. Trots löfte om att hålla en internationellt övervakad folkomröstning om territoriets framtid i utbyte mot vapenstillstånd 1991 med befrielseörelsen Polisario har Marocko stärkt sitt grepp om området och nyligen utvisat de civila företrädarna för FNs Mission for the Referendum in Western Sahara (MINURSO), den upprättade FN-mission som har som huvuduppgift att förbereda folkomröstningen i Västsahara.

Polisario generalsekreterare under lång tid, tillika president för Sahariska Arabiska Demokratiska Republiken (SADR), Mohamed Abdelaziz, dog i slutet av maj. Han har också varit president i Sahariska Arabiska Demokratiska Republiken (SADR), som har erkänts av 84 länder och är fullvärdig medlemsstat i Afrikanska unionen. Abdelaziz hannade under sina sista veckor i makten, inför den största krisen i den låsta konflikten på många år.

Den illegala utvisningen föranleddes av ett besök i april av FNs generalsekreterare Ban Ki-Moon till flyktinglägren i Algeriet där närmare 150.000 västsahariska flyktingar har levt sedan de flytt när marockanska styrkor 1975 invaderade Västsahara. Under besöket sade Ban Ki-Moon till reportrar “blev jag mycket ledsen över att se så många flyktingar och i synnerhet unga människor som är födda där. De barn som är födda i början av denna

ockupation är nu 40 eller 41 år gamla.”

Denna harmlösa observation gjorde Marocko rasande och då det motsatte sig generalsekreterarens beskrivning av Marockos kontroll av territoriet som en “ockupation”. FNs generalförsamling har använt termen i resolutioner om Västsahara (34/37 och 35/19) och konsensus i folkrättsliga utlåtanden är att landet är ett icke-självstyrande territorium under utländsk krigförande ockupation. (Faktum är att EU-domstolen nyligen upphävde EUs handelsavtal med Marocko på grund av att avtalet inte tar hänsyn till Västsaharas status i enlighet därmed.) Men ur Marockos perspektiv var FNs generalsekreterares användande av termen ett brott mot FNs “neutralitet” angående territoriets framtid.

Inom några dagar organiserade den marockanska regimen en anti-FN demonstration i huvudstaden Rabat, stängde MINURSOs sambandskontor, och utvisades alla 84 av MINURSOs civilanställda.

FNs talesman Stéphane Dujarric fördömde omedelbart Marockos agerande som “klar motsättning” till dess internationella åtaganden och en utmaning för FNs säkerhetsråd, som legitimerat MINURSO.

I stället för att fördöma Marockos uppenbara kränkning av internationella rättsliga skyldigheter, kunde dock Kurtis Cooper, tillförordnad talesman för USAs FN-ambassadör Samantha Power, bara konstatera att USA stöder MINURSO och “den FN-ledda processen för att åstadkomma en fredlig, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning på konflikten i Västsahara. “

Snarare än upprepa uppmaningen att låta FN-missionen fullgöra sitt uppdrag att övervaka en folkomröstning av Västsaharas folk om att vara ett självständigt land eller införlivas i Marocko, hänvisade Cooper till det hårt kritiserade marockanska förslaget att bevilja territoriet viss begränsad "autonomi" i utbyte mot ett internationellt erkännande av deras olagliga annektering som "seriös, realistisk, [och] trovärdig."

I slutet av april lade USA fram en säkerhetsråds-resolution som helt enkelt uttrycker "oro" över MINURSOs oförmåga att helt fullgöra sitt uppdrag som en följd av Marockos utvisningar. När andra säkerhetsrådsmedlemmar pressade på för starkare skrivning blev det uppgraderat till "beklagade", men betydligt mildare än det fördömande som de flesta länder hade önskat. Resolutionen fortsatte med att uppmana generalsekreteraren att inom 90 dagar rapportera om huruvida uppdragets verksamhet hade återställts "till full funktionalitet", och om inte "att överväga hur man bäst underlättade förverkligandet av detta mål." Med tanke på att Marocko har förklarat sitt beslut att utvisa fredsbevararna som "oåterkalleligt" kan man fråga sig varför USA insisterade på att vänta 90 dagar.

Nya Zeelands FN-ambassadör Gerard van Bohemen informerade säkerhetsrådet att "det borde inte ha varit så här. ... Resolutionen borde ha fastställt att utvisningen av den civila delen allvarligt har äventyrat missionen och dess förmåga att fullgöra sitt uppdrag. "

För dem av oss som faktiskt har varit i Västsahara är det ingen tvekan om att det handlar om en ockupation. Varje verbalt eller visuellt uttryck av stöd för självbestämmande blir brutalt undertryckt. Även krav för social och ekonomisk rättvisa kan vara farligt. Den unga sociologen Brahim Saïka, en ledare för en rörelse arbetslösa västsahariska yrkesverksamma som kräver större ekonomisk rättvisa, torterades till döds i marockansk fångenskap i april. Freedom House har rankat Västsahara bland ett dussintal minst fria nationer i världen, tillsammans med Tibet, Uzbekistan, Nordkorea, Saudiarabien och Sudan. Faktum är att av de mer än 70 länder jag har besökt - inklusive Irak under Saddam Hussein och Indonesien under Suharto – är Västsahara den mest repressiva polisstat jag någonsin har sett.

Trots sitt blygsamma svar på Marockos senaste provokationer erkänner fortfarande Obamaadministrationen Västsaharas särskilda status. Respekt för internationell rättskonsensus om att Västsahara inte varit en del av Marocko, såg (den amerikanska) administrationen till att det amerikanska utländska biståndet enbart går till Marocko och inte till Västsahara. Men ockupationens förespråkare i kongressen tillförde skrivningen i årets allmänna budgetproposition att det amerikanska utländska biståndet till Marocko "skall göras tillgängligt för stöd till Västsahara."

Representanhusets Anslagskommitté betonar i en relaterad icke-bindande rapport om sin intention om "ekonomisk utveckling", inklusive administrationens "stöd till investeringar i den privata sektorn i Västsahara." Avsikten var att driva den amerikanska regeringen till att undergräva den internationella bojkott och avyttringskampanj mot företag som stöder ockupationen. Som med de av Israel ockuperade områdena har etiska och juridiska frågor om företag som stöder kolonisering och ekonomiskt utnyttjande av områden som beslagtagits av militärt våld lett till

internationell opposition.

Obamaadministrationen, fångad mellan sitt stöd för folkrätten och ett omstritt mandat från Kongressen, meddelade att de skulle spendera en miljon dollar för att "stödja folket i Västsahara att bilda meningsfulla kopplingar till det civila samhällets organisationer och lokala myndigheter." Förhoppningen är att sådant stöd kommer att stödja några av de inhemska gruppernas gräsrotsansträngningar för att förbättra den dåliga situationen för de mänskliga rättigheterna i det ockuperade området.

Men med tanke på graden av repression i Västsahara, kan stödet i slutändan gå till någon av de frontgrupper som stödjer ockupationen och som består av marockanska bosättare som regimen har tillfört området, inte de med en äkta folklig inhemska bas.

* * *

Stephen Zunes är professor i politik och internationella studier vid University of San Francisco. Tillsammans med Jacob Mundy har han skrivit boken *Western Sahara: War, Nationalism, and Conflict Irresolution* (Syracuse University Press, 2010).

Artikeln har varit publicerad i *National Catholic Reporter* juni 2016.

Artikeln publiceras i svensk översättning med tillstånd av professor Stephen Zunes.

Redaktör: Claes Olsson